

Christen Democratisch Appèl

VOOR EEN EIGEN PLEK IN EUROPA

EIGEN PLEK IN EUROPA

De samenwerking van landen in de Europese Unie biedt ons Nederlanders vrede en welvaart en meer. Ook een harde aanpak van terrorisme, milieuvervuiling en drugstoerisme kan alleen met succes als we dat samen doen. Bovendien kunnen we leren van andere Europese lidstaten. Denk er maar eens aan hoeveel beter landen als België of Finland het doen op het terrein van de gezondheidszorg en innovatie! En ook de problemen van 'Brussel' zoals teveel bureaucratie en te weinig democratie kunnen we alleen met een actieve opstelling verbeteren.

Bij dit alles wil het CDA ervoor waken dat we in het grote Europa ons eigen Nederlandse gezicht verliezen. Vandaar dat het CDA de verkiezingen ingaat met de leus Voor een eigen plek in Europa: wij staan niet met de rug naar Europa maar willen juist daadkrachtig meebepalen waar Europa naartoe gaat. En dat met oog voor onze Nederlandse identiteit, strijdbaar voor Nederlandse belangen en met Europarlementariërs die duidelijk herkenbare

volksvertegenwoordigers zijn.

Voor een eigen plek in Europa

De Europese Unie vormt een verband van democratische Europese landen die samen aan vrede en welvaart willen werken. De EU is geen nieuwe staat die in de plaats komt van bestaande staten, maar verschilt wel van andere internationale organisaties. De lidstaten van de EU hebben gemeenschappelijke instellingen opgericht waaraan zij een deel van hun gezag overdragen, zodat er op Europees niveau democratische beslissingen kunnen worden genomen over vraagstukken van gemeenschappelijk belang.

Dat gemeenschappelijke belang wordt steeds groter nu grenzen vervagen en zaken als internationale veiligheid, migratie en milieuproblemen alleen maar door een gezamenlijk optreden aangepakt kunnen worden. Daarom heeft het CDA altijd meegewerkt aan Europese samenwerking en werken christen-democraten in Europa nauw samen in het Europees Parlement. De Europese christen-demo-

craten vinden een democratische Europese Unie van het grootste belang voor vrede en welvaart in Europa en daarbuiten. Het CDA heeft een duidelijke en stabiele visie op Europa. Deze is direct afgeleid van de visie op de Nederlandse samenleving.

Steeds meer staten willen deelnemen aan de Europese eenwording. Om die uitbreiding mogelijk te maken zal de Europese Unie zichzelf moeten versterken zonder daarbij haar democratische uitgangspunten te verliezen. Dáár maakt het CDA zich sterk voor. Want voor alles is de Europese Unie een gemeenschap die een aantal waarden en normen deelt: democratie, respect voor de mensenrechten, gelijkheid van man en vrouw, respect voor elkaars eigenheid.

De groeiende samenwerking binnen Europa betekent niet dat de verschillende culturen verdwijnen. De culturele diversiteit is juist de kracht van Europa. Want als mensen zich thuis willen voelen in Europa dan is er veel meer nodig dan alleen een democratische en efficiënte organisatie. Staten hebben uiteenlopende culturele en levensbeschouwelijke achtergronden en die moeten gerespecteerd worden.

Het CDA hecht aan de eigen identiteit van landen binnen de Europese samenwerking. Mensen zijn immers alleen in staat om verantwoordelijkheid te nemen en dragen als hun samenleving herkenbaar is. Deze menselijke maat heeft het CDA als wezenlijk onderdeel van de Europese eenwording vanaf het begin uitgedragen. De EU hecht er ook sterk aan dat in de samenwerking tussen lidstaten, de kennis van de cultuur en geschiedenis van de Europese volkeren ruimschoots aandacht krijgt. Het CDA heeft zich ook daarvoor sterk gemaakt en zal dat blijven doen.

Het CDA wil aanspreekbaar zijn op haar wortels. Het christelijke erfgoed vormt immers een van de belangrijkste pijlers van de Europese eenwording, waarin de christen-democraten vanaf het begin een belangrijke rol hebben gespeeld. In tegenstelling tot andere partijen vindt het CDA het van belang de christelijke wortels van Europa te blijven herinneren en

pleit dan ook voor een verwijzing naar de joods-christelijke traditie in de nieuwe Europese grondwet. Het CDA wil aanspreekbaar zijn en blijven op een christelijke visie op mens en samenleving, zowel in Nederland als in Europa.

VEILIG EUROPA: TERRORISME EN ONVEILIGHEID BESTRIJDEN

De recente aanslagen in Madrid maken meer dan ooit duidelijk hoe groot de dreiging van internationaal terrorisme en de georganiseerde misdaad is. Terroristen en criminelen kennen geen grenzen. En dus is ook Nederland kwetsbaar. Te lang heeft Nederland gekozen voor een softere aanpak dan de landen om ons heen. Zo konden de ETA en Al Qaeda-achtige organisaties zich in ons land organiseren en zelfs geld inzamelen.

Het CDA is voor één duidelijke lijn in de Europese Unie: terreurorganisaties moeten in elke lidstaat en dus ook in Nederland worden verboden. Ook moet Europa ervoor zorgen dat de lidstaten geen belangrijke informatie over mogelijke aanslagen of andere dreigingen achterhouden maar deze volledig delen met de rest van de Unie en met bondgenoten als de Verenigde Staten. Zo pakken we het geweld aan dat over de grenzen heen burgers bedreigt en landen wil intimideren.

Samenwerking voor een veilig Europa

Overheden hebben de taak de veiligheid van hun burgers zoveel als mogelijk te garanderen. Zoveel als mogelijk, want ook de burgers zelf dragen verantwoordelijkheid voor het samen tot stand brengen van een veilige samenleving. Veiligheid stopt niet bij grenzen. Die bewering wordt pijnlijk duidelijk gezien de dreiging die uitgaat van internationaal terrorisme en de georganiseerde misdaad. Onderzoek heeft aangetoond dat juist dáár de grootste zorg van de burgers ligt. De roep om een krachtig beleid klinkt steeds luider en wordt gesteund door het CDA.

Het CDA is altijd groot voorstander geweest van een grotere Europese samenwerking op dit terrein. Er bestaan al organen, zoals Europol

(politieesamenwerking) en Eurojust (justitiële samenwerking), die de schakel moet vormen voor die grotere samenwerking. Zij dienen onder de politieke verantwoordelijkheid van een Europees commissaris te vallen, waarbij Europol gecontroleerd dient te worden door het Europees parlement. Het CDA is voorstander van het Europees aanhoudingsbevel (een lidstaat stuurt een aanhoudingsbevel voor een persoon verdacht van zware misdrijven naar een andere lidstaat). Harmonisatie in Europees verband van de juridische definities en van wetgeving inzake zware misdrijven is noodzakelijk om effectief te kunnen opereren. Daarbij valt te denken aan terrorisme, drugs-handel, mensenhandel en racisme.

Daarnaast moet de EU een nauwere en meer efficiënte samenwerking tussen de veiligheidsdiensten van de lidstaten coördineren. Terrorisme en georganiseerde misdaad kunnen niet worden bestreden zonder die gezamenlijke aanpak. Daarbij zal ook de samenwerking met terroristen strafbaar moeten worden gesteld en zullen fondsen van terreurorganisaties snel en effectief moeten worden bevroren om handelen in een vroegtijdig stadium onmogelijk te maken. Ook daarvoor is samenwerking en uitwisseling van informatie van wezenlijk belang. Het CDA ondersteunt de aanstelling van de EU-veiligheidscoördinator die een duidelijke meerwaarde moet hebben in een effectieve bestrijding van terrorisme.

Het CDA is voorstander van de ontwikkeling van een veelomvattend Europees veiligheids- en defensiebeleid (EVDB) als onafscheidbaar onderdeel van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB). Dat is de enige manier waarop Europa haar doelstellingen en waarden kan verdedigen en overeenkomstig de grondslagen van de Verenigde Naties en het volkenrecht aan vrijheid, vrede en stabiliteit in de wereld kan bijdragen. De EU is verplicht haar collectieve veiligheid te handhaven en zal daarvoor over instrumenten voor crisispreventie, vredeshandhaving en crisisoplossing moeten beschikken. Deze instrumenten moeten zowel door de lidstaten als door de EU worden uitgebreid, aangezien sta-

biliserend en preventief opereren van het grootste belang is. Reeds vóór het uitbreken van mogelijke conflicten moeten maatregelen ter versterking van de democratie, de overheid en de rechtsstaat worden genomen.

Een verdere versterking van de betrekkingen tussen de EU en de NAVO als elkaar aanvullende organisaties is een belangrijk element in de ontwikkeling van het EVDB. Dat geldt in het bijzonder voor de instelling van de toekomstige afdeling voor operationele planning en leiding bij de militaire staf van de EU. Zij mag alleen onder bepaalde voorwaarden worden ingezet en alleen als de NAVO-structuren en nationale structuren niet beschikbaar zijn. Daarmee wordt onnodige verdubbeling tegengegaan en de functie van alle structuren het meest effectief ingezet. Bekostiging van de gezamenlijke EU operaties dient uit de Europese begroting te worden betaald. Het CDA heeft de instelling van een bureau dat militair onderzoek en bewapening op Europees vlak coördineert en aan de verspilling van de krappe middelen door de veelheid aan nationale programma's een einde maakt, van harte ondersteunt.

Tenslotte hecht het CDA grote waarde aan de transatlantische betrekkingen. Een goede samenwerking tussen de EU en haar instellingen, de NAVO en de Verenigde Staten is van groot belang voor de handhaving van vrede en veiligheid.

WELVAREND EUROPA: EEN STERKERE KENNIS-ECONOMIE EN MINDER REGELS

Onze economie heeft altijd overal ter wereld handel, klanten en kansen op welvaart gezocht. Nederland was en is geen eiland. In de Europese Unie kunnen we samen in de wereldeconomie onze kansen vergroten, ook dankzij de grote eigen markt in Europa en de euro als belangrijke munt op wereldschaal.

Werkgelegenheid heeft topprioriteit voor het CDA. Wij zetten vanuit Europa in op meer ruimte voor ondernemingen om meer mensen aan een baan te helpen. Maar dat kan alleen als bedrijven niet verstrikt raken in allerlei Europese regels.

Belangrijk is voor het CDA ook dat er veel meer aandacht komt voor onderwijs en onderzoek om te zorgen dat Europa als 'kenniseconomie' voorop kan lopen in de wereld. Op onderzoeksgebied is er nog te veel versnippering, waardoor wij niet het beste halen uit de knapste koppen en de nieuwste vindingen. Juist hier biedt Europese samenwerking veel kansen. Wil Europa ook in de komende jaren sterk staan, dan zijn veel maatregelen en investeringen nodig voor kennis die werk oplevert.

Meer werkgelegenheid, minder regels

Een van de belangrijkste taken van de Europese Unie is het instandhouden van de werkgelegenheid in Europa en het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen. De Unie moet zorgdragen voor goede economische omstandigheden voor het bedrijfsleven. Dat betekent onder meer er op toezien dat er minder en duidelijkere regels en richtlijnen komen en dat onderzoek en innovatie gestimuleerd worden. Niet voor niets is er afgesproken dat Europa in 2010 de meest concurrerende kenniseconomie ter wereld moet zijn (de Lissabon strategie). Maar dan zal er nog heel wat moeten gebeuren!

Het CDA heeft zich altijd ingezet voor meer ruimte voor ondernemingen en voor minder en duidelijkere regelgeving. En ook voor meer aandacht voor onderwijs als de belangrijkste pijler van de kenniseconomie. Want de banen van morgen zijn het resultaat van onderwijs en onderzoek vandaag. Ruimte voor ondernemingen betekent het respecteren van de bedrijfsculturele verschillen tussen de EU-lidstaten. Een Nederlands bedrijf gedijt niet in een Engels keurslijf en daarom past geen Europese harmonisering op dit terrein. Evenmin moet op Europees niveau worden bepaald welke producten en diensten door de overheid of door private ondernemingen worden geleverd. Dat zal per product en per dienst moeten worden bekeken. Zo heeft het CDA de liberalisering van de energiemarkt gesteund, maar niet gestemd voor de liberalisering van de watermarkt.

Het CDA is groot voorstander van heldere en betere regelgeving. Onnodige bureaucratische rompslomp wordt bijvoorbeeld voorkomen door het Financial Services Action Plan (FSAP). Hierdoor krijgen ondernemingen de vrijheid in de hele EU hun diensten aan te bieden en kunnen zij, dankzij heldere regelgeving, optimaal profiteren van de interne markt. Daarnaast heeft het CDA de zogenaamde effectentoetsing ontworpen en goedgekeurd gekregen. Deze effectentoets controleert de gevolgen van wetgeving voor burgers en ondernemingen vóórdat deze in werking treden. Dat kan een hoop ergernis voor de burgers en de bedrijven voorkomen en werkt kostenbesparend.

Economische ontwikkeling is ook niet mogelijk zonder onderwijs en onderzoek. Op die terreinen heeft de EU al veel bereikt, maar het CDA vindt dat er nog veel meer kan gebeuren. Natuurlijk geeft Europa nu al de mogelijkheid om over de grenzen heen te wonen, werken én studeren. Ruim een miljoen jonge mensen heeft al gebruik gemaakt van EU-uitwisselingsprogramma's en binnenkort worden nationale diploma's in alle lidstaten erkend. Maar onderwijs en uitwisseling moet nog beter toegankelijk worden gemaakt voor zowel de burgers in Europa als het bedrijfsleven. Vraag en aanbod moeten worden afgestemd, waarbij de EU een faciliterende en stimulerende rol kan spelen. Er is ook meer aandacht nodig voor de noodzaak van 'levenslang onderwijs', voor grotere taalvaardigheid en voor mobiliteit in Europa, wil die afstemming optimaal kunnen zijn.

Ook onderzoek is van belang. Zonder onderzoek kan geen innovatie plaatsvinden en stagneert economische ontwikkeling. Juist op dit terrein kan de EU haar meerwaarde bewijzen. Het onderzoek vindt nu nog te versnipperd plaats waardoor de concurrentiepositie van Europa snel verslechtert. De EU moet zorgdragen voor een betere coördinatie, waarbij het CDA pleit voor een verhoging van het beschikbare budget voor onderzoek en innovatie.

Het werken aan economische ontwikkeling is vanzelfsprekend voor alles een taak van elke

lidstaat. Maar Europese samenwerking maakt wel meer mogelijk. Daarvoor moeten afspraken worden gemaakt die deze samenwerking regelen. Een van die afspraken is het Stabiliteits- en Groeipact. Deze afspraken over de overheidsfinanciën in de lidstaten moeten voorkomen dat de afzonderlijke landen problemen doorschuiven naar de toekomst en/of de andere lidstaten daarmee belasten. De lat ligt daarbij hoog, maar het CDA is ervan overtuigd dat elke lidstaat de verantwoordelijkheid draagt om deze afspraken na te komen. In het belang van de komende generaties.

Er is al veel bereikt en gebeurd. Er is één enkele markt zonder binnengrenzen tot stand gebracht en er is één munteenheid. Burgers van de EU kunnen u in 25 landen reizen, studeren en werken zonder discriminatie op grond van nationaliteit. Reizen kan zonder paspoort en diploma's worden in andere landen erkend. Ondernemingen hebben steeds meer mogelijkheden. Wil Europa echter de welvaart van haar burgers kunnen blijven verzekeren, dan zullen nog veel maatregelen en investeringen nodig zijn. Juist de Europese samenwerking biedt enorme kansen om dat waar te maken.

KRACHTDADIG EUROPA: VOOR EEN GEMEENSCHAPPELIJK ASIEL- EN IMMIGRATIEBELEID

De grenzen binnen Europa zijn verdwenen en dat heeft grote gevolgen, helaas niet alleen gunstige. Criminelen, zoals mensensmokkelaars, proberen er ook van te profiteren. Daarom vindt het CDA dat de landen van de Europese Unie één gezamenlijk beleid moeten hebben om dat tegen te gaan. Nu er gezamenlijke afspraken zijn, bijvoorbeeld over gezinshereniging, moeten we krachtig doorgaan daarmee. Dus nu ook: een betere verdeling van de asielzoekers over Europa en duidelijke afspraken over de asielprocedure. Asielzoekers moeten binnen zes maanden uitsluitel krijgen over hun status en de Unie moet regelingen treffen met landen van herkomst voor de snelle terugkeer van mensen die niet mogen blijven.

Het CDA wil een harde aanpak van de mensensmokkel en daarvoor is meer politie-

samenwerking nodig. Wat voor mensenhandel geldt, geldt ook voor drugshandel. Die ondermijnt de leefbaarheid van grote steden en grensregio's. Samen moeten we dat bestrijden: door het voorkomen en genezen van verslaving in plaats van gedogen, door de illegale drugshandel hard aan te pakken.

Betere afspraken over asielbeleid

De Europese Unie speelt een rol bij het asiel- en immigratiebeleid. De EU garandeert de eerbiediging van het recht op asiel. Tegelijkertijd stemmen de lidstaten hun vluchtelingenbeleid op elkaar af en trachten zij de bron van het probleem aan te pakken door middel van armoedebestrijding en conflictpreventie in de landen vanwaar mensen eventueel willen vluchten. Vanuit de gedachte dat geen enkel persoon huis en haard gedwongen wil verlaten en iedereen recht heeft op een veilige en welvarende leefomgeving.

De Europese Unie speelt geen rol in de integratie van toegelaten vluchtelingen en asielzoekers in de lidstaten. Volgens de Europese afspraken valt het beleid ten aanzien van integratie onder de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke lidstaten.

Het CDA is voorstander van een Europees gemeenschappelijk asiel- en migratiebeleid. De EU kan juist bij deze grensoverschrijdende problematiek een belangrijke functie hebben. Op dit terrein is al een aantal stappen gezet, maar er dient meer te gebeuren. Zo zijn er afspraken gemaakt over criteria voor de vaststelling van de lidstaat die verantwoordelijk is voor het asielverzoek, over de minimumbepalingen voor de opvang van asielzoekers in de EU, over het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van plotselinge massale toestroom van vluchtelingen en over gezinshereniging.

Het CDA heeft altijd gepleit voor duidelijke procedure afspraken en een evenredige verdeling van de verantwoordelijkheid voor opvang van asielzoekers tussen de lidstaten. Dat is belangrijk, wil Europa een veilig onderkomen kunnen bieden aan hen die echt bescherming nodig hebben. Het is dan ook zaak dat de Raad

van Ministers snel tot besluitvorming over deze procedures komt. Dat geldt ook voor afspraken die noodzakelijk zijn ter voorkoming en aanpak van illegale migratie. Mensensmokkelaars dienen te worden opgespoord en vervolgd. De slachtoffers van mensensmokkelaars moeten bescherming krijgen en ondersteund worden bij terugkeer. Op dit moment passeren jaarlijks 700.000 vrouwen en kinderen illegaal de grenzen van de Unie. Om deze mensensmokkel te bestrijden is meer samenwerking tussen de politie en inlichtingendiensten noodzakelijk. Mensensmokkel en illegale immigratie dient ook preventief aangepakt te worden door middel van gerichte EU-voorlichtingsprojecten.

Het gaat daarbij ook om afspraken die recht doen aan de verschillende groepen migranten: De tijdelijke vluchtelingen, de asielzoekers en de economische migranten. Asielzoekers dienen binnen zes maanden duidelijkheid te krijgen over hun status. Tevens moet de EU afspraken maken met derde landen om zo een snelle terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers mogelijk te maken. Het CDA is voorstander van onderzoek naar de mogelijkheden een Europees Immigratie Instituut op te richten dat de inspanningen van de lidstaten ter bescherming van vluchtelingen en toegelaten asielzoekers kan coördineren. De meerwaarde ten opzichte van de lidstaten dient echter wel gegarandeerd te zijn.

BETAALBAAR EUROPA: EUROPA KLAAR VOOR DE TOEKOMST

Samenwerken in Europa heeft Nederland door de jaren heen veel voordeel gebracht. Van onze welvaarts-groei is sinds 1985 de helft te danken aan de gemeenschappelijke Europese markt. Ook nu zijn zulke voordelen veel groter dan de lasten. Maar ook dan is het goed kritisch te kijken naar de uitgaven.

Nederland betaalt per inwoner al jaren meer voor de kosten van het Europees apparaat dan elk ander lid van Unie. Het CDA eist een begrenzing van de uitgaven zodat wij niet meer betalen dan vergelijkbare lidstaten. Tegelijkertijd moeten de inkomsten uit Brusselse fond-

sen verhoogd worden voor nuttige investeringen. Doordat we in ons land met weinig goede projecten kwamen, bleven er honderden miljoenen euro's die voor Nederland bedoeld waren, in Brussel liggen. Zeker in deze economisch moeilijke tijd kán dat natuurlijk niet. En we moeten er zeker ook voor zorgen dat Europa zélf zuinig is: minder regels, minder bureaucratie en niet dingen dubbelop doen die landen zelf beter kunnen. Hierop zal het CDA in het Europees Parlement streng toezien.

Europa klaar voor de toekomst

De Europese Unie bestaat in mei 2004 uit 25 lidstaten en ruim 450 miljoen inwoners. Nooit eerder had de Unie zoveel grondgebied en zoveel inwoners en kreeg zij te maken met zoveel verschillende historische en culturele achtergronden. Alleen al door deze omvang, heeft de Unie behoefte aan een duidelijk en efficiënt besluitvormingsproces. Afspraken maken met steeds meer mensen is immers gecompliceerder dan met enkelen. Daarbij dienen alle lidstaten, ongeacht hun grootte of datum van toetreding, aan hun trekken te komen.

Elke lidstaat krijgt een bepaald aantal stemmen toegewezen dat kan worden uitgebracht bij beslissingen van de Raad van Ministers. Ook het aantal Parlementsleden dat door de nationale bevolking wordt gekozen ligt vast. Deze aantallen vormen een afspiegeling van de omvang van de lidstaten. De Europese Unie heeft behoefte aan een eenvoudiger Verdrag-een grondwet waarin de doelstellingen en de waarden van de EU worden vastgelegd en waarin duidelijk wordt omschreven wie verantwoordelijk is voor wat. Om dit document op te stellen werd in 2002 de Conventie in het leven geroepen, waarin alle lidstaten en kandidaat-landen, evenals de EU-instellingen, waren vertegenwoordigd. Het CDA heeft daarin als lid van de EVP/ED-fractie een belangrijke rol kunnen vervullen. Zo kwam de EVP-fractie als eerste met een concept voor de nieuwe grondwet en verdedigde zij voortdurend haar eisen: Meer efficiëntie, meer transparantie, betere verantwoording en meer democratie.

De resultaten van de Conventie zijn besproken tijdens de Intergouvernementele Conferentie, waar de regeringsleiders het nog niet eens konden worden over het nieuwe Verdrag. Het CDA vindt de vaststelling van het Verdrag op korte termijn een absolute noodzaak. Daarbij stelt zij zich achter de conceptgrondwet die is opgesteld door de Europese Volks Partij. Op korte termijn zullen afspraken moeten worden gemaakt over het presidentschap van de Unie, over de vertegenwoordiging per lidstaat door vertegenwoordigers in de Europese Commissie, over de stemmenverdeling en weging, over de rol van de Commissie en de Raad en over de financiële uitgangspunten. Het CDA beseft terdege dat de plaats van Nederland binnen de Europese Unie gebaat is bij een democratisch en sterk Europa. Bij een eigen plek in het nieuwe Europa.

SOLIDAIR EUROPA: SOLIDARITEIT TUSSEN MENSEN EN STATEN

We hebben in Nederland op sociaal terrein veel tot stand gebracht. Door de vergrijzing staan de sociale zekerheid en volksgezondheid overal in Europa, net als bij ons, onder druk. Dit legt een grote druk op toekomstige generaties. Europa kan er veel aan doen om toekomstige problemen op te vangen en te helpen om ons hoge sociale niveau op peil te houden. Dit door blijvend te garanderen dat Nederlanders ook over de grens een beroep kunnen doen op gezondheidszorg en door te stimuleren dat mensen door meer flexibele werktijden hun werk en zorgtaken als de opvoeding van kinderen beter kunnen combineren.

Ook wil het CDA goede, praktische voorbeelden van sociale en klantvriendelijke oplossingen uit andere EU-landen sterker naar voren halen, want in ons eigen land kunnen we daar vaak best iets leren. Solidariteit bewijst zich in Europa ook doordat wij arme nieuwe lidstaten tijdelijk steun geven om snel mee te kunnen in de Europese economie. Dit is ook in het belang van Nederland als sterke handelsnatie.

Solidariteit tussen mensen en staten

Duurzame economische ontwikkeling is niet mogelijk zonder sociale verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de burgers zelf, maar zij moeten dan wel de ruimte krijgen om keuzes te kunnen maken. Bijvoorbeeld met betrekking tot sociale verzekeringen. Zo zullen burgers in de gelegenheid moeten worden gesteld om zorg op maat te kiezen, zelfs als dat betekent dat deze uit andere Europese landen moet worden betrokken. Daarnaast ligt er ook een verantwoordelijkheid bij de overheden. Zij dienen kwetsbare groepen te ondersteunen: burgers die te maken hebben met ziekte, een ongeval, leeftijd gerelateerde problemen of anderszins. Voor het CDA is sociale uitsluiting onaanvaardbaar. Speciale aandacht is dan ook noodzakelijk voor de verbetering van de positie in de samenleving van ouderen, jongeren, vrouwen en gehandicapten.

De sociale zekerheidsstelsels dienen wél betaalbaar te blijven. Die betaalbaarheid staat onder druk door de demografische ontwikkelingen: mensen leven langer en er worden minder kinderen geboren. Dat betekent dat steeds minder mensen de kosten van het sociale systeem moeten dragen. Die druk op toekomstige generaties vindt het CDA onredelijk groot geworden en niet langer verantwoord. Er zijn nú maatregelen nodig om de problemen van morgen te kunnen voorkomen of verzachten. Ook op dit terrein kan de Europese Unie de lidstaten ondersteunen. Door burgers in staat te stellen ook buiten de eigen grenzen gebruik te maken van diensten in de gezondheidszorg. Dat veronderstelt een loskoppeling van zorg en financiering van die zorg. Door het stimuleren van de vergroting van arbeidsparticipatie die burgers in staat stelt langer in het arbeidsproces te blijven. Door de systemen in de lidstaten te vergelijken en die informatie beschikbaar te stellen in Europees verband. Door flexibilisering van arbeidstijden te promoten, waardoor burgers in staat worden gesteld werktijden aan te passen aan hun levensfase en situatie. Door maatregelen die gezinnen ondersteunen bij de combinatie van zorg voor de

kinderen en werk.

Binnen het sociale Europese systeem nemen de private organisaties een belangrijke rol in. Deze wil het CDA recht doen en erkennen. Juist op het sociale vlak vormen zij een bindmiddel in samenlevingen. Sociale verantwoordelijkheid is ook een zaak van staten onderling. Wil Europa de vrede en welvaart kunnen blijven ondersteunen, dan zal er ook sprake moeten zijn van solidariteit tussen staten en niet alleen tussen mensen en generaties. De EU heeft een duidelijke taak in de bevordering van deze solidariteit. De opgave waarvoor Europa is verre van eenvoudig. Er komen tien nieuwe lidstaten bij die het economisch (nog) minder goed hebben dan de oude lidstaten. Maar er is ook de zorg voor de minder ontwikkelde regio's in die oude lidstaten. Solidariteit en coördinatie zijn hier de sleutelwoorden. De EU heeft de beschikking over Structuurfondsen die kunnen worden aangewend om onevenwichtige ontwikkelingen tussen regio's en staten tegen te gaan. Het geld zal anders over de lidstaten en regio's moeten worden verdeeld. Dat betekent dat de criteria om geld te krijgen uit de structuurfondsen moeten worden aangescherpt. En dat betekent ook dat de EU haar beleid ten aanzien van het opheffen van verschillen tussen regio's en landen zal moeten aanscherpen.

SCHOON EUROPA: VOOR EEN DUURZAME WELVAART

Vervuiling stopt niet bij de landsgrenzen. Het is daarom van groot belang dat wij Europees samenwerken om dit aan te pakken. Natuur en milieu staan dan ook hoog op de CDA-agenda voor Europa. Belangrijke regels voor milieubescherming zijn al een feit, waardoor in alle lidstaten kan worden voorkomen dat vervoer, industrie, landbouw, energievoorziening en toerisme te veel vervuilen.

Het CDA kijkt daarom nu verder naar de toekomst: zo is het hoog tijd voor gezamenlijk Europees onderzoek naar schonere energiebronnen en vermindering van energieverbruik, met als uitgangspunt 'de vervuiler betaalt voor een schoner alternatief'. Ook moet Europa

eensgezind andere landen - zoals de Verenigde Staten - aanspreken op het naleven van internationale afspraken om het klimaat, natuur en milieu ook op wereldschaal beter te beschermen.

Zorgvuldig omgaan met natuur en milieu

Het CDA heeft duurzaamheid hoog op de agenda staan. Dat is gebeurd vanuit de gedachte dat duurzame welvaart ook voor volgende generaties alleen kan worden gegarandeerd als mensen van nu op verantwoorde wijze omgaan met natuur en milieu.

Voor wat betreft het milieu ligt de meerwaarde van de EU voor de hand. Vervuiling stopt niet bij grenzen en kan onvoldoende worden aangepakt zonder Europese samenwerking. De EU heeft een groot aantal kaderwetten op het gebied van milieubescherming goedgekeurd die nu in alle lidstaten worden toegepast. De meeste zijn bedoeld om de vervuiling van lucht en water tegen te gaan en afvalverwerking te stimuleren. Andere belangrijke punten zijn natuurbehoud en toezicht op gevaarlijke productieprocessen. De lidstaten willen dat vervoer, industrie, landbouw, visserij, energievoorziening en toerisme zo georganiseerd worden dat hun verdere ontwikkeling geen schade berokkent aan de natuurlijke hulpbronnen. Het Europees milieugentschap verzamelt gegevens over de toestand van het milieu en levert daarmee materiaal voor goed onderbouwde wetgeving.

Maar er kan nog veel meer gebeuren. Het CDA is voorstander van milieuwetgeving die is gebaseerd op doelvoorschriften. Dat houdt in dat zelfregulering wordt gestimuleerd door alleen de doelen te omschrijven en het bepalen van de middelen over te laten aan nationale overheden en bedrijfsleven. Daarnaast is het CDA voorstander van het principe 'de vervuiler betaalt voor een schoner alternatief'. En dat schonere alternatief kan worden gevonden door gezamenlijk onderzoek naar schonere energiebronnen en door verder onderzoek naar bezuinigingen op het terrein van energieverbruik. Het principe van de vervuiler betaalt is ook van toepassing op vervoer. Economische ont-

wikkeling gaat gepaard met infrastructurele projecten, toenemende verkeersstromen en alle daaruit voortvloeiende gevolgen voor mens en milieu. Opbrengsten uit milieuheffingen op vervoer dienen volgens het CDA bestemd te worden voor investeringen in de transportsector. In de komende decennia wordt een verdubbeling van het goederenvervoer in Europa voorzien. Een aanzienlijk deel zal over de weg plaatsvinden. Kwalitatief goede verbindingen over spoor en water moeten helpen deze groei op te vangen en het wegennet te ontlasten. Daarom ondersteunt het CDA de voorstellen om te komen tot Trans-Europese netwerken: nationale vervoersnetten moeten op belangrijke knooppunten beter aan elkaar gekoppeld worden. Dat kan niet alleen een ontlasting van het milieu betekenen, maar ook een belangrijke kostenbesparing.

Het CDA maakt zich ook sterk voor het wegnemen van hindernissen voor internationaal spoorvervoer, zoals verschillen in veiligheidseisen en verschillen in techniek. Het mag niet zo zijn dat door die hindernissen een goedertrein van Nederland naar Italië slechts een gemiddelde snelheid van 18 km per uur kan halen. Het spoor moet een goed en financieel aantrekkelijk alternatief zijn voor vervoer over de weg.

Ten aanzien van het vervoer over het water is het in het kader van duurzaamheid ook van belang dat de veiligheid op zee wordt vergroot. Olierampen moeten worden voorkomen. Het CDA pleit tevens voor strengere sancties op olielozingen op zee, waarbij niet alleen kapiteins en bemanningen strafbaar zijn, maar ook eigenaren en opdrachtgevers. Olievlekken houden zich niet aan grenzen, daarom is het volgens het CDA van groot belang om op Europees niveau te verzekeren dat de vervuiler ook in dit geval de gepaste "prijs" betaalt.

Ten aanzien van vervoer en duurzaamheid, wil het CDA zich de komende jaren met kracht blijven inzetten voor een Europese normstelling voor schone motoren voor (vracht)auto's en schepen; voor geluidsarm materieel voor spoorwegen, voor stillere banden waardoor minder en lagere geluidsschermen nodig zijn

en voor schonere brandstoffen.

Het CDA heeft de doelstellingen van 'Kyoto' ter bestrijding van het broeikaseffect van harte ondersteund, evenals het uitgangspunt dat de verantwoordelijkheid voor het behalen van die doelstellingen ligt bij alle sectoren die aan de CO₂-uitstoot bijdragen. De economische belangen zijn groot en de Kyoto-taakstellingen verschillen per lidstaat. Dat maakt een Europese aanpak noodzakelijk, maar lastig. Het CDA streeft dan ook naar het hanteren van gelijke maatstaven, waardoor de toewijzing van broeikasrechten evenwichtiger kan plaatsvinden. Want alle lidstaten hebben daarin een belangrijke rol te vervullen en ook hier blijft samenwerking en naleving van afspraken cruciaal. Het CDA vindt wél dat lidstaten zelf moeten kunnen bepalen hoe ze de doelstelling willen realiseren. De Europese Commissie dient de nationale plannen te toetsen.

Het CDA maakt zich ook sterk voor registratie, evaluatie en goedkeuring van chemische stoffen op Europees niveau. Zij is voorstander van de oprichting van een Europees agentschap met centrale bevoegdheden, waarbij uitbesteding aan de lidstaten vanzelfsprekend mogelijk moet zijn.

Voor wat betreft geluidsbelasting concentreert het CDA zich in Europees verband het meeste op vliegtuiglawaai, als enige grensoverschrijdende geluidsbelasting. Er komen identieke meetmethoden. Concurrentievervalsing door soepelere normering kan niet worden getolereerd. Harmonisatie is dus nodig, ook waar het gaat om nachtvluchten.

Tenslotte vindt het CDA dat er in Europees verband aandacht nodig is voor de gezamenlijke aanpak van wateroverlast. Steeds meer Europese landen worden geconfronteerd met overstromingen en ook op dit terrein is dus samenwerking hard nodig. De kaderwet Water biedt daartoe mogelijkheden. Voor Nederland is dat met name van belang waar het gaat om de Maas, de Rijn en de Schelde.

GROEN EUROPA: VOOR EEN DUURZAME LANDBOUW EN VISSERIJ

Dierenziekten als de gekke koeienziekte,

varkenspest, mond en klauwzeer en vogelpest hebben de afgelopen jaren zware gevolgen gehad, niet alleen voor de agrarische sector. Meer dan ooit werd duidelijk dat de voedselveiligheid een krachtige en vooral ook Europese aanpak nodig heeft.

Het CDA blijft daarom er voor ijveren, dat Europa de hoogste eisen ter wereld stelt aan de veiligheid van ons voedsel en scherp let op het milieu en op dierenwelzijn. Voor de komende jaren stelt het CDA zich tot doel om bij het Europees beleid voor landbouw en visserij meer ruimte en dus maatwerk te krijgen voor een op de Nederlandse situatie toegepaste uitvoering.

Ook hecht het CDA groot belang aan een rol van agrarische ondernemers bij het bewaren van de natuur en waardevolle cultuurlandschappen. De combinatie van voedselproductie, landschapsonderhoud en toeristische activiteiten biedt perspectief voor een levenskrachtigen dynamisch platteland.

Een economisch sterk en dynamisch platteland

Een duurzaam landbouw- en plattelandsbeleid vraagt om dynamische ondernemers en burgers. Veilig voedsel, geproduceerd met respect voor de natuur, het landschap en dierenwelzijn. Dit vraagt om beleid op maat. Eén norm voor de hele EU werkt vaak niet. De een grondsoort is de andere niet en de hoeveelheid neerslag verschilt sterk per regio. Om tot een voor boeren en tuinders uitvoerbaar beleid te komen pleit het CDA voor ruimte voor een regionale aanpak binnen Brusselse kaders in plaats van voor een eenheidsworst. Dit gaat bijvoorbeeld op voor het mestbeleid en regelgeving voor gewasbescherming. Natuurlijk blijven de doelstellingen voor de hele Unie gelijk. Ook moet het meten van resultaten in de EU op een uniforme manier plaatsvinden. Maar de aanpak en instrumenten moeten meer aan de lidstaten worden overgelaten.

De hervorming van het gemeenschappelijk landbouw beleid zal rekening moeten houden met drie grote uitdagingen: Op economisch terrein moet de concurrentiepositie versterkt

worden en op sociaal terrein zullen de levensomstandigheden van de agrarische ondernemers verbeterd moeten worden en dient de mobiliteit binnen de sector te worden vergroot. Daarnaast zal de landbouw en visserij ook voor komende generaties een aantrekkelijke arbeidssector moeten blijven of worden. Op ecologisch gebied tenslotte zullen juist methoden moeten worden gestimuleerd die het milieu ontzien, de biodiversiteit handhaven en het landschap intact laten. Maatregelen ter voorkoming van een leegloop van het platteland zijn noodzakelijk. Die uitdagingen zijn te vatten onder de noemer: een duurzaam gemeenschappelijk landbouw beleid.

Een veilig Europa zonder veilig voedsel is ondenkbaar. Europa stelt dan ook terecht de hoogste eisen ter wereld op het gebied van voedselveiligheid, de gevolgen voor het milieu en dierenwelzijn. Wat Europa binnenkomt moet aan dezelfde eisen voldoen als de producten die binnen de EU worden verbouwd en verwerkt. De Europese voedselautoriteit dient toezicht te houden op de nationale voedselautoriteiten. De meest recente voedselschandalen en uitbraken van ziektes hebben de noodzaak van een integrale benadering nogmaals onderstreept. Wetgeving en controle 'van de grond en de stal naar de tafel' is geen overbodige luxe. Het CDA blijft inzetten op veiligheid en ketenbewaking en wil de verantwoordelijkheid daar neerleggen waar zij thuishoort, bij de betrokkenen in de voedselketen op elk niveau.

Een apart hoofdstuk wordt ingenomen door de genetisch gemodificeerde organismen (GMO). Deze worden in Europa toegelaten wanneer zij veilig zijn. Het CDA wil echter dat de burgers vrije keuze hebben en zich voldoende kunnen informeren over de herkomst van het voedsel. Regelgeving over de etikettering is dan ook noodzakelijk. Voor het CDA is het uitgangspunt dat alleen een traceerbaar GMO geëtiketteerd moet worden. Dat biedt de burgers de meeste zekerheid. Het CDA zal dit punt opnieuw opbrengen bij de herziening van de regelgeving in 2006.

Aandacht voor het welzijn van dieren is on-

derdeel van de Europese cultuur. Het CDA kiest voor een beleid waarbij dieren worden geslacht in de regio waar ze zijn gehouden. Bovendien mogen volgens het CDA slachtdieren niet onnodig lijden door onnodig lange transporten. Het CDA heeft als eerste partij gezorgd voor het opnemen van een uiterste limiet van negen uur in de Europese regelgeving. De EU dient dezelfde welzijnseisen te stellen aan geïmporteerd vlees en vee.

De visserijsector bevindt zich in een uiterst lastige positie. Zij wordt geconfronteerd met milieu kwesties en met een stijgende werkloosheid. Hervormingen in deze sector zijn onvermijdelijk wil ook de visserij duurzaam kunnen blijven. Het CDA ondersteunt maatregelen die de vangsten reguleren op Europees niveau, modernisering en aanpassing van de vloot, het coördineren van markten en middelen door middel van het aanbrengen van coherentie tussen de toegang tot de middelen en de toegang tot markten en aandacht voor visserijverdragen waarbij het mogelijk blijft om buiten Europese wateren te vissen en tegelijk de afgesproken quota te respecteren ter bescherming van de visstanden.

Op het gebied van natuurbeheer en landschapsonderhoud is de inzet van ondernemers op het platteland onmisbaar. Het prachtige en karakteristieke cultuurlandschap van Europa is door de eeuwen heen door hen tot stand gekomen. Het onderhouden van dit cultuurlandschap door de agrarische ondernemers biedt perspectief voor een economisch sterk en dynamisch platteland. Voedselproductie, landschapsonderhoud, toerisme en vrije tijdsbesteding houden het platteland vitaal.

WARDENFAST EUROPA: EEN BETROKKEN EUROPESE SAMENLEVING EN EEN BETROUWBARE EUROPESE OVERHEID

Gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap. Niet alleen nationaal maar op Europees staat het CDA voor zijn vaste waarden, zijn uitgangspunten. Ze liggen ten grondslag aan de samenwerking van het CDA met zo'n zestig andere christen-democratische partijen in de Euro-

pese Volkspartij. Gerechtigheid betekent in Europa vooral: een betrouwbare Europese overheid die burgers zekerheid biedt en duidelijke grenzen stelt. Gespreide verantwoordelijkheid houdt in dat binnen het grote geheel van Europa, burgers en instellingen de ruimte moeten hebben om zelf lokaal of nationaal eigen keuzes te maken. Solidariteit staat voor saamhorigheid tussen generaties en met hen die niet (meer) goed mee kunnen. Rentmeesterschap vraagt om het behoud van waardevolle bronnen van cultuur en natuur voor generaties na ons.

Betrokken en betrouwbaar

Samen met zo'n zestig andere christen-democratische partijen verenigd in de Europese Volkspartij (EVP), heeft het CDA de uitgangspunten van de EVP onderschreven: gelijkwaardigheid, solidariteit, gerechtigheid, subsidiariteit en duurzaamheid. Het zijn dezelfde kernwaarden die terug te vinden zijn in al CDA-programma's. Het CDA mag daar op aangesproken worden, elke keer als politieke keuzes moeten worden gemaakt.

Het gaat om de waardigheid van ieder mens, om gelijkwaardigheid tussen man en vrouw, tussen jong en oud. Het gaat om respect voor het leven en de zorg voor de schepping, om duurzaamheid en om basisrechten. Maar het gaat ook om solidariteit, tussen generaties, tussen mensen die mee kunnen in de Europese samenleving en zij die dat niet (meer) kunnen. En het gaat om solidariteit tussen staten.

Publieke gerechtigheid staat voor een betrouwbare overheid die burgers op basis van vaste waarden zekerheid biedt en duidelijke grenzen stelt. En dat gaat niet alleen op voor Nederland, maar ook voor Europa.

Subsidiariteit gaat ervan uit dat verantwoordelijkheid dáár wordt gelegd waar die het best kan worden gedragen. Dat begint bij de burgers zelf die de ruimte moeten krijgen om die verantwoordelijkheid ook te nemen. Door ruimte te krijgen voor eigen keuzes. En dat werkt door tot op het niveau van de Europese Unie, bijvoorbeeld ten aanzien van de taak-

verdeling tussen overheden en het maatschappelijk middenveld en de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten. Europa dient dus alleen in actie te komen als er een duidelijke meerwaarde is ten opzichte van lokaal of nationaal beleid. En Europa moet duidelijke doelen hebben, zodat de lidstaten kunnen bepalen welke middelen daarbij nodig zijn. En tenslotte duurzaamheid als vertaling van het begrip rentmeesterschap. Want alleen als mensen op verantwoorde wijze omgaan met de hun toevertrouwde leefomgeving, de natuur en het milieu kan er sprake zijn van duurzame welvaart, óók voor volgende generaties. Deze uitgangspunten zijn ook op Europees niveau een duidelijk kader waaraan besluiten getoetst kunnen worden en waarop het CDA aanspreekbaar is. Ook in Europa zet het CDA zich in voor een betrokken Europese samenleving en betrouwbare Europese overheid.

STERK EUROPA: VOOR EEN STERKE POLITIEKE ROL IN DE WERELD

Nederland speelt in zijn eentje een bescheiden rol op het wereldtoneel. Europa kan een veel belangrijker plaats innemen. Maar op politiek terrein moet de Unie nog groeien. Het lukt niet vaak genoeg om steeds met één stem te spreken. De onenigheid rond de Irak-crisis heeft dit nog eens pijnlijk duidelijk gemaakt. Het CDA vindt dat er snel een eind moet komen aan zulke verdeeldheid. Eén gezamenlijk, Europees geluid wordt over de hele wereld gehoord. Dat kan van grote invloed zijn bij het voorkomen van oorlogen, het handhaven van vrede en het verbeteren van het leven van mensen in ontwikkelingslanden. Een eensgezind Europa geeft bovendien een veel sterkere positie in organisaties als de NAVO en de VN. Om die eensgezindheid niet te verspelen vindt het CDA dat nieuwe landen pas mogen toetreden als ze helemaal op de lijn van de bestaande lidstaten zitten: een stabiele democratie, eerbiediging van mensenrechten, een goed werkende economie en een niet-corrupte overheid.

Meer politieke eenheid in Europa

Dankzij de eenheid die in de afgelopen vijftig

jaar tussen de Europese landen werd opgebouwd, is oorlog tussen deze landen onvoorstelbaar geworden. In het verlengde van dit succes speelt de EU een steeds grotere rol bij de handhaving van de vrede en bij het creëren van een stabiel klimaat in de buurlanden. De EU wil conflicten voorkomen. De meeste financiële steun aan plaatsen in de wereld waar onrust heerst, is afkomstig van de EU. De Unie neemt actief deel aan operaties die de vrede moeten bewaren of tot vrede moeten leiden en zet tal van projecten op, die ertoe bijdragen dat mensenrechten en democratie een kans krijgen. De EU werkt aan de ontwikkeling van haar gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB) en maakt plannen voor meer samenwerking op het gebied van defensie, zodat de lidstaten op het wereldtoneel samen sterk kunnen staan.

Ondanks deze inspanningen blijft de uitspraak 'Europa is een economische reus, maar een politieke dwerg' nog steeds overeind. Europa is nog steeds niet in staat gebleken met één stem te spreken over de conflicten en problemen in de wereld. Er was teleurstelling over de rol van de EU in de Balkanoorlog en over de verdeeldheid over de crisis in Irak en het Midden-Oosten.

Het CDA is van mening dat voor alles een einde moet worden gemaakt aan de Europese verdeeldheid. Een van de manieren om dat gedaan te krijgen is de instelling van het ambt van een EU-minister van Buitenlandse Zaken met ruime bevoegdheden op het terrein van het GBVB. Deze minister, aangesteld door de Europese Commissie, moet onder controle staan van het Europees Parlement.

Het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid heeft een aantal doelstellingen. Deze zijn gelijk aan de doelstellingen van de Unie binnen Europa: Het nastreven van vrijheid, vrede en veiligheid; het stimuleren van gelijke kansen; duurzame ontwikkeling en het in standhouden of stimuleren van democratie, respect voor de mensenrechten en goed bestuur. Om deze doelen echt waar te kunnen maken is het van belang dat de EU een aantal partnerschappen sluit én actief deel-

neemt aan internationale samenwerking. Een van de eerste uitdagingen waar Europa voor staat is de uitbreiding van de EU. Hier is sprake van de meest ambitieuze uitbreidingsplannen uit de geschiedenis van de Unie. Om lid te kunnen worden van de EU moet een land een stabiele democratie zijn waar de wet en mensenrechten worden geëerbiedigd en minderheden bescherming krijgen. Het land moet tevens beschikken over een goed functionerende markteconomie en een overheid die in staat is om de EU-wetgeving toe te passen en te handhaven. Het CDA is van mening dat deze criteria onverkort dienen te worden toegepast. In het belang van een EU die haar doelen werkelijk wil en kan nastreven. Het CDA huldigt daarbij de stelling dat een land betrouwbaar moet in het nakomen van afspraken en streng in het naleven van overeengekomen criteria. Landen die nog niet aan de criteria voldoen kunnen in aanmerking komen voor EU-ondersteuning. Dat geldt in het bijzonder voor de landen die nu 'in de wachtkamer' zitten: de kandidaat-lidstaten Bulgarije en Roemenië, alsmede Turkije. De voortgang in elk land moet afzonderlijk worden beoordeeld en getoetst aan de genoemde criteria. Daarnaast dient de EU afspraken te maken met landen die geen (kandidaat) lid zijn van de Unie. Dit zogenaamde Nabuurschapbeleid dient de komende jaren verder te worden ontwikkeld. Dan gaat het om de landen ten zuiden van de nieuwe EU en de landen ten oosten daarvan. Het CDA is voorstander van de versterking van de transatlantische betrekkingen en de uitbreiding daarvan tot een gelijkwaardig partnerschap. De EU en de VS delen dezelfde waarden van vrijheid en democratie en dienen gemeenschappelijk beleid te ontwikkelen op terreinen als de wederopbouw na conflicten, verbetering van betrekkingen met andere landen en regio's en bevordering van vredesprocessen. Vanzelfsprekend speelt de NAVO een belangrijke rol binnen deze samenwerking.

Bij crisispreventie is het CDA voorstander van het gebruik van niet-militaire middelen en een grote rol voor de Verenigde Naties.

Het CDA is van mening dat de EU een belangrijke rol en taak heeft in de internationale samenwerking. Zij gaat daarbij uit van dezelfde principes die zij bij alle partnerschappen hanteert. Duurzame ontwikkeling, waar ook ter wereld, kan immers niet tot stand worden gebracht door externe hulp en schuldverlichting alleen. De landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika waarmee de EU overeenkomsten heeft gesloten, blijven de verantwoordelijkheid voor de eigen ontwikkeling zelf behouden. Dat betekent dat hun inzet waar het bijvoorbeeld gaat om conflictpreventie, goed bestuur en respectering van de mensenrechten optimaal moet zijn.

Het CDA is voorstander van het benutten van alle kanalen ter ondersteuning van deze landen: via multilaterale instellingen zoals de instellingen van de Verenigde Naties, via bilaterale kanalen tussen EU en overheden en overheden onderling en via het particuliere kanaal. Het CDA is ook van mening dat de ondersteuning consistent, transparant en effectief dient te zijn. De EU is immers een van de grootste spelers op het veld van internationale samenwerking en dat schept grote verplichtingen ten aanzien van handel, regionale integratie en samenwerking, schuldenverlichting, het bevorderen van rechtvaardige toegang tot sociale diensten, voedselzekerheid en duurzame plattelandontwikkeling.

Concreet betekent dit dat er een grotere samenhang zal moeten ontstaan tussen het ontwikkelingsbeleid en de andere beleids terreinen van de EU. Binnen vijf jaar zal de hulp ontkoppeld moeten zijn. De EU dient een grotere rol te spelen in de coördinatie van de hulp. En tenslotte zet het CDA zich er voor in om de inspanning van de EU en haar lidstaten, de VN-doelstelling van 0,7% van het BBP te bereiken, met kracht te ondersteunen.